

CHAPTER 1

THEORY AND PRACTICE OF INTERPRETATION

ПЕРСУАЗИВНІСТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ ЯК ВИКЛИК ПЕРЕКЛАДУ (НА ОСНОВІ ЗАЯВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА)

Інна Анастасія Дзюбановська

*Аспірантка кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Дипломатична арена видозмінюється з небаченою раніше швидкістю, ламаючи усталені традиції та багатовікові норми поведінки. І поки ЗМІ намагаються провести причинно-наслідкові зв'язки, шукаючи «винних» серед популістів при владі, різких геополітичних змін та запиту на новий вид міжнародних відносин від молодого покоління виборців, перекладачі незмінно несуть ношу комунікаційних «містків», балансуючи між адекватністю перекладу, протокольними вимогами та потенційними наслідками гучних заяв представників влади. Зважаючи на особливості мови дипломатичного дискурсу, розглядаємо його як самостійний особливий тип дискурсу, що уможливується виключно в межах прямої чи опосередкованої міжнародної та міжкультурної комунікації. В межах цієї розвідки робочим визначенням вважаємо визначення української дослідниці Н. Кащишин за яким дипломатичний дискурс – «це відображення на рівні мовних одиниць інституту дипломатії та міжнародної комунікації [3, с. 73]». Українська дослідниця А. Чеберяк визначає персуазивність як «одну з функціонально-прагматичних характеристик тексту, особливу стратегію, в якій тісно переплетені переконання, навіювання, маніпуляція для реалізації його функції впливу [7, с. 65]». В рамках дипломатичного дискурсу персуазивність виступає чи не ключовою комунікативною стратегією, майстерність володіння якою постає головною передумовою успішного ведення переговорів.

Очевидно, що персуазивність заяв Д. Трампа важко переоцінити, тим паче зважаючи на напружені стосунки між США та КНР, хиткі взаємини з Україною та бажання очільника США співпрацювати з рф. Друга каденція Трампа триває всього декілька місяців, але контroversійність та резонансність його заяв перевищують епатажність перших п'яти років на посаді президента США. Він також б'є рекорди з тривалості промов та навіть кількості слів і всього за кілька тижнів його президенства офіційний Вашингтон вирішив найняти більше стенографістів, щоб впоратися із навантаженням [4]. На додачу, теперішньому очільнику США емоційності та експресивності у висловлюваннях точно не бракує, тож для перекладачів робота з текстами промов та заяв 47-го президента США стає справжнім викликом.

Мабуть, однією із найгучніших подій в дипломатичному світі стала сварка Трампа та Зеленського в Білому домі, де перший заявив: *“You're gambling with lives of millions of people, you're gambling with World War III”* [9]. В українських ЗМІ зустрічаємо такі переклади: *«Трамп зазначив, що Зеленський «ризикуює життями мільйонів людей» і грається з вогнем, провокуючи Третю світову війну [5]»; «Ви граєте життями мільйонів людей. Ви граєте в карти з Третьою світовою війною [6]»*. Слово **gamble** найчастіше використовують в контексті азартних ігор, а також ризику та високих ставок. Воно точно є експресивно забарвленим, проте у вихідному тексті несе конотацію ризику Третьої світової. Український переклад дещо загострює і без того напруженість розмови, підкреслюючи перекладання відповідальності за початок Третьої світової на Україну в особі Зеленського. Окрім того, другий варіант перекладу викривляє зміст фрази Трампа роблячи Третю світову не ймовірним наслідком «гри», а однією з «гравців». З перспективи персуазивності більш вдалим перекладом вважаємо фразу *У Вас на кону життя мільйонів людей і Ви ризикуєте втратити в Третю світову* (переклад наш – І. А. Д.).

Загалом, в процесі суперечки Трамп часто вдавався до порівняння війни з азартною грою, що беззаперечно здійснює сильний вплив на реципієнтів, до того ж кардинально різний на американську, світову, європейську та українську аудиторії. Президент США каже: *“You've allowed yourself to be in a very bad position. You don't have the cards right now [9]”*. В перекладі читаємо: *«Ви не в сильній позиції, у не дуже вигідній від початку війни. Ви не у відповідних умовах. Ви не*

маєте на руках козирів [1]»; «Трампа сказав, що Зеленський «не у хорошому становищі» та «не має карт» [2]». При перекладі першої частини фрази очільника США українські ЗМІ вдалися до антонімічного перекладу, що значно пом'якшує сказане Трампом. Використовуючи слова з негативною конотацією він намагається підкреслити непрофесійність Зеленського, наголошуючи, що такий стан – прямий наслідок його дій та рішень. Адекватним перекладом вважаємо такий: «Ви самі поставили себе в таке жахливе становище». А от рішення перекласти *the cards* як *козирі*, вважаємо особливо вдалим, адже цей варіант зберігає смисловий вплив на українську аудиторію, а також більш доречний в переносному значенні в контексті дипломатичного дискурсу.

Однією із визначних рис комунікації Трампа є самовихваляння та вивищування своїх досягнень, а також висвітлення Америки як передової і чи не всемогутньої наддержави – суголосся гасла Трампа MAGA (Make America Great Again). Попри різне ставлення до такого стилю комунікації, цей фактор важливо враховувати при здійсненні перекладу заяв теперішнього очільника США. Під час зустрічі з Зеленським він неодноразово наголошував на важливості Америки як партнера України, американської допомоги, а також неодноразово стверджував, що він особисто міг значно вплинути на перебіг повномасштабного вторгнення росії в Україну. Відтак, в процесі сварки він перелічує різні види наданої Україні допомоги і, як підсумок, ми чуємо таку фразу: “*If you didn't have our military equipment, this war would have been over in two weeks [9]*”. Серед українських перекладів знаходимо такі: «Якби у вас не було нашої військової допомоги, ця війна закінчилася б через два тижні [1]»; «Якби не наша зброя, ця війна закінчилася б за два тижні [6]»; «Якби не наша зброя, ця б війна одразу закінчилася б, упродовж двох тижнів [8]». Ця фраза чи не найбільше тригерить українську аудиторію, яка вже 4 рік живе у воєнному стані і для якої за кожним днем спротиву стоїть не одне українське життя, тому емоційної складової впливу вона досягнула, але смислове навантаження було, на нашу думку, дещо втрачене. Як самостійне речення, переклад можна вважати дослівним та адекватним, але без контексту загальна експресивність втрачається, а тому вважаємо, що доречно було б перекласти так: *Без нашої зброї ви б не протрималися і двох тижнів* (переклад наш – І. А. Д.).

Попри те, що ДД є чітко регламентованим, а дипломатичні події часто відбуваються за попередньо узгодженим сценарієм, важливо пам'ятати, що будь-які відхилення від плану дій, а часом і доволі звичні фрази можуть мати неабиякий підтекст та зашифровані послання. Саме тому персуазивність дипломатичного дискурсу несе одне з найвагоміших значень при здійсненні перекладу. В цьому вбачаємо перспективу його подальших досліджень, а запит від широкого загалу на краще розуміння міжнародної та міжкультурної комунікації підтверджує важливість досліджень стратегій, спрямованих на здійснення впливу на цільову аудиторію.

Список використаних джерел

1. «Ви хоч раз сказали дякую?» Як посварилися Трамп, Венс і Зеленський. *BBC news Україна: веб сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c871pxn7wn8o> (дата звернення: 29.05.2025).*
2. Зеленський при камерах посперечався із Трампом і Венсом. *Українська Правда: веб сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/02/28/7500706/> (дата звернення: 29.05.2025).*
3. Каццишин Н. Є. До проблем виокремлення дипломатичного дискурсу. *Science and Education a New Dimension. Philology, IV(21), Issue: 98, 2016. С. 72 – 75.*
4. Трамп говорить так багато, що стенографісти Білого дому не встигають — АР. *Суспільне новини: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/amp/937125-tramp-govorit-tak-bagato-so-stenografisti-bilogo-domu-ne-vstigaut-ar/> (дата звернення: 28.05.2025).*
5. Трамп заявив, що Зеленський «грає з життями мільйонів людей». *Антикор портал: веб сайт. URL: https://antikor.com.ua/articles/754134-tramp_zajavil_cho_zelenskij_igraet_s_hiznjami_millionov_ljudej (дата звернення: 29.05.2025).*
6. Трамп, Зеленський і Венс посперечались в Овальному кабінеті в присутності ЗМІ. *Interfax Україна інформаційне агентство: веб сайт. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1051946.html> (дата звернення: 29.05.2025).*
7. Чеберяк А. М. Лінгвостилістичні та комунікативно-прагматичні особливості реалізації стратегії персуазивності у текстах відкритих листів. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка. №58. С. 65 – 72.*
8. Якби не зброя від США, війна в Україні закінчилася б за два тижні — Трамп. *Нromadske: веб сайт. URL: <https://hromadske.ua/viyna/240590-iakby-ne-zbroia-vid-ssha-viyna-b-zakinchylas-za-dva-tyzni-tramp> (дата звернення: 29.05.2025).*

9. *Trump and Zelensky in the Oval Office*. REV: веб сайт. URL: <https://www.rev.com/transcripts/trump-and-zelensky-in-the-oval-office> (дата звернення: 28.05.2025).

ОСОБИСТІТЬ УСНОГО ПЕРЕКЛАДАЧА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Ліана Козяревич-Зозуля

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови

Київський національний лінгвістичний університет

Київ, Україна

Переклад є важливою цариною міжкультурної комунікації, а перекладач постає ключовою постаттю в цьому важливому процесі. Стрімкий розвиток технологій, глобалізації та динамічні зміни у професійних стандартах зумовлюють виникнення нових викликів, які впливають не лише на професійні компетенції, а й на особистість перекладача.

Перекладач — не просто транслятор текстів з однієї мови на іншу, а культурний посередник, який інтерпретує зміст з урахуванням контексту, соціальних норм та лінгвістичних нюансів [1, с. 24]. Його особисті характеристики, такі як емпатія, креативність, критичне мислення та емоційний інтелект, впливають на якість перекладу.

Окреслимо виклики сьогодення, які детермінують розвиток і становлення професійної особистості перекладача. По-перше, цифровізація та автоматизація у вигляді штучного інтелекту і нейромереж значно покращують машинний переклад, проте вони не можуть повністю замінити людський фактор. Відповідно, перекладач має адаптуватися до нових технологій, використовуючи їх як інструмент, а не конкурент. Нейромережі значно змінили сферу перекладу, зробивши його швидшим та точнішим. Сучасні моделі перекладу, такі як Google Translate та DeepL, використовують нейромережі для аналізу контексту та стилю тексту. Нейромережі здатні автоматично розпізнавати граматичні та семантичні особливості мов, що покращує якість перекладу. Крім того, новітні алгоритми можуть передавати не лише зміст, а й емоційну тональність тексту. Отже, нейромережі вже стали незамінним